Regeringskansliet
Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian Ett nytt system för miljösanktionsavgifter

Er beteckning: KN2026/01561

Sammanfattning

Länsstyrelsen Östergötland tillstyrker promemorians förslag på ändringar som behövs för att se till att EU-rättsliga krav på administrativa ekonomiska sanktioner efterlevs. Det är positivt att ändringar genomförs för att säkerställa att det finns ett sammanhållet och ändamålsenligt nationellt system för miljösanktionsavgifter. Länsstyrelsen ser positivt på de omskrivningar av texterna som gjorts i det nya förslaget som ger ökad tydlighet för alla parter.

Länsstyrelsen Östergötland lämnar också följande synpunkter:

- översyn av beloppet för fasta sanktionsavgifter bör göras i samband med införandet av den nya förordningen.
- införande av rörliga miljösanktionsavgifter kommer att ge tillsynsmyndigheterna ett merarbete till vilket det bör finnas resurser.
- nationell vägledning avseende hur bedömningar ska göras behöver tas fram för att undvika olika tillämpningar hos olika tillsynsmyndigheter.
- en ökad arbetsbelastning och behov av ytterligare resurser kommer ur förslaget att länsstyrelserna föreslås fatta beslut om rörliga sanktioner för verksamheter som står under kommunal tillsyn. Den föreslagna timavgiften är för låg och bör ligga på minst 1000 kronor samt kunna indexhöjas för att täcka de kostnader som arbetet innebär.
- Det bör tydligt föreskrivas i förordningen om vad kommunernas beslutsunderlag ska innehålla.

- förslaget saknar sanktionsavgift för överträdelser av förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll för C-verksamheter.
- översyn av beloppsspannet för den rörliga sanktionsavgiften för läckagekontroll av f-gaser bör göras då lägsta beloppet om 20 000 kronor bedöms orimligt högt i förhållande till vilka överträdelser som förekommer.
- förslaget saknar överträdelser om att inte samråda med tillsynsmyndigheten innan installation eller konvertering samt att lämna in rapport från förordning (2016:1128) om fluorerade växthusgaser.
- hänvisningar till förordningstext bör vara likartad.

Länsstyrelsen Östergötlands synpunkter

Översyn av beloppet för fasta miljösanktionsavgifter

Av promemorian framgår att det kan finnas behov av översyn av beloppen och hänvisning görs till *En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem* (SOU 2025:14 s. 633). I förslag till ny förordning om miljösanktionsavgifter är det lägsta beloppet för miljösanktionsavgift 1 000 kronor, vilket är oförändrat. Länsstyrelsen anser att beloppet är lågt satt och att en översyn bör ske i samband med att den nya förordningen fastställs. I vissa fall när sanktionsavgift kan påföras en privatperson skulle beloppet kunna vara skäligt men när det gäller verksamhetsutövare bör beloppet kunna höjas. Exempelvis är beloppet för att inte lämna in miljörapport i tid endast 1 000 kronor, vilket inte är avskräckande för verksamhetsutövare. Sådana belopp bör ses över och höjas till en högre summa.

Rörliga miljösanktionsavgifter

Länsstyrelsen ser positivt på införandet av rörliga miljösanktionsavgifter. Införandet kommer med stor sannolikhet att medföra merarbete för alla tillsynsmyndigheter. Regeringen bör dock vara medveten om att merarbete kräver resurser. De personella resurserna bör kunna avgiftsfinansieras vid arbete med miljösanktionsavgift. Det gäller framför allt kommunernas arbete med miljösanktionsavgifter som bör kunna finansieras med timavgift eller fast belopp baserat på förväntat antal nedlagd arbetstid. Det finns annars en risk att annat tillsynsarbete bortprioriteras eller att

arbeta med miljösanktionsavgifter bortprioriteras för att det inte har ekonomisk täckning.

Nationell vägledning

Det nya förslaget om förordning om miljösanktionsavgifter innehåller förändringar, framför allt med införande av rörliga miljösanktionsavgifter. För att regelverket ska tillämpas på ett likartat sätt hos alla tillsynsmyndigheter i landet bör en nationell vägledning tas fram. Uppdraget bör falla på Naturvårdsverket, vilket i sin tur kräver en, åtminstone tillfällig, resursökning till dem. Behovet av hur de rörliga miljösanktionsavgifterna ska tillämpas kommer att vara stort hos alla tillsynsmyndigheter och det ska inte skilja vilken myndighet som beslutar om den rörliga miljösanktionsavgiften. Av förslaget framgår det att det är länsstyrelserna som är beslutanden men att kommunerna ska överlämna beslutsunderlag. Det gör att alla tillsynsmyndigheter, såväl kommuner som länsstyrelser, är i behov av tillsynsvägledning för att kunna ensa tillsynsarbetet i landet och göra likartade bedömningar. Regeringen bör vara medveten om att extra resurser kan komma att krävas till flera myndigheter i och med att även länsstyrelserna är tillsynsvägledenade gentemot kommunerna.

Arbetsbelastning och timavgift

Förslaget med rörliga miljösanktionsavgifter innebär en ökad arbetsbelastning för länsstyrelserna i och med att förslaget innebär att det är länsstyrelserna som ska fatta beslut om rörliga miljösanktionsavgifter. Den föreslagna timavgiften på 800 kronor är orimligt låg och motsvarar inte i dagsläget aktuella timavgifter. En sådan timavgift bör bestämmas till minst 1 000 kronor för att ge en någorlunda kostnadstäckning. Det vore även positivt om avgiften kan indexhöjas för att bli hållbar på sikt utan att förordning om miljösanktionsavgifter behöver ändras.

Kommunernas beslutsunderlag

I 3 kap. 2 § i förslag till förordning om miljösanktionsavgifter framgår det att den kommunala nämnden ska överlämna ärende om rörlig miljösanktionsavgift till länsstyrelsen. Med beslutsunderlaget ska ett eget yttrande lämnas. Det bör förskrivas i lagtexten vad som är minsta beslutsunderlag och vilka uppgifter det saka innehålla. Det finns annars en risk att länsstyrelserna får göra det arbete som

lagstiftaren egentligen tänkte att den kommunala nämnden ska göra. Ett förtydligande över vilka uppgifter som ska överlämnas i beslutsunderlaget ger också en tydlighet till alla parter vilket inbegriper verksamhetsutövaren, den kommunala nämnden och länsstyrelsen, men även en överprövande myndighet. Som alltid är transparens och tydlighet viktig för att underlätta för alla parter och skapa en ensad bedömning inom landet och mellan alla myndigheter.

Egenkontroll vid C-verksamheter

Förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll gäller för alla som yrkesmässigt bedriver verksamhet eller vidtar åtgärder som omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt 9 eller 11-14 kap. miljöbalken. Av förslaget till ny förordning om miljösanktionsavgifter omfattas endast A- och B-verksamheter av avgifter. Länsstyrelsen anser att även C-verksamheter bör omfattas av sådana avgifter, framför allt för 5 § och 7 § i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll. En avgift om 5 000 kronor för att inte ha dokumenterade rutiner för fortlöpande kontroll kan vara lämplig. En avgift om 5 000 kronor för att inte ha en förteckning över kemiska produkter och biotekniska organismer kan vara lämplig.

Förordning (2016:1128) om fluorerade växthusgaser

Av 19 kap. 2-3 § i förslag till förordning om miljösanktionsavgifter är det lägsta beloppet 20 000 kronor för överträdelse av krav på läckagekontroll och att inte installera läckagevarningssystem. Länsstyrelsen anser att det är höga belopp, som för visso är avskräckande, men väl högt satta. Det är Länsstyrelsen erfarenhet att det främst är mindre verksamheter som inte uppfyller kraven på framför allt läcksökningsintervall och läckagekontroll. Beloppet bör ses över så att det står i relation till överträdelse men också till den som miljöavgiften ställs till. Tillsynsmyndighet kan enligt 2 kap. 2 § i förslaget sätta ned miljösanktionsavgift. Länsstyrelsen anser att ett sådant arbetssätt endast ska ske annat än i undantagsfall, inte regelbundet eller i alla enskilda fall vilket det kan bli hos en stor andel kommuner. Länsstyrelsen anser att det kan vara aktuellt att Regeringen ser över förslaget och omformulerar det till en rörlig avgift för att anpassa till överträdelse hos både mindre och större verksamheter så att det inte blir en snedvriden konkursens.

I förslag till förordning om miljösanktionsavgifter saknas sanktioner för överträdelser av att inte samråda med tillsynsmyndigheten innan installation eller konvertering samt att vara försenad med att lämna in en rapport i enlighet med 14 § och 15 § i förordning (2016:1128) om fluorerade växthusgaser. Det är vanliga överträdelser som finns med i nu gällande förordning (2012:259) om miljösanktionsavgifter 9 kap. 19 och 20 §§. Länsstyrelsen föreslår att sådana införs även i det nya förslaget till förordning om miljösanktionsavgifter.

Hänvisningar till förordningstext

När hänvisningar görs till EU-förordningar eller annan laghänvisning bör den vara likartad. I 7 kap. 4-5 §§ om artskydd, skrivs hänvisning till EU-förordning på olika sätt. Hänvisning bör ske på samma sätt i hela förslag till förordning om miljösanktionsavgifter oavsett var hänvisningen sker.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av avdelningschef Jonas Källming med handläggare Karin Wiklund som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Kristina Nyhlén medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.